Vlaanderen
is landbouw & visserij

RENTABILITEITSANALYSE APPELS EN PEREN

Resultaten op basis van het Landbouwmonitoringsnetwerk: boekjaren 2009-2014

2016

DEPARTEMENT
LANDBOUW & VISSERIJ

WWW.VLAANDEREN.BE/LANDBOUW

DEPARTEMENT
LANDBOUW & VISSERIJ

Studie

RENTABILITEITS-ANALYSE APPELS EN PEREN

Resultaten op basis van het Landbouwmonitoringsnetwerk: boekjaren 2009-2014

Bart Van der Straeten

Vlaanderen
is landbouw en visserij

www.vlaanderen.be

Colofon

Samenstelling

Departement Landbouw en Visserij

Afdeling Monitoring en Studie

Verantwoordelijk uitgever

Jules Van Liefferinge, secretaris-generaal Departement Landbouw en Visserij

Depotnummer

D/2016/3241/191

Lay-out

Vlaamse overheid

Vermenigvuldiging en/of overname van gegevens zijn toegestaan mits de bron expliciet vermeld wordt:

Van der Straeten B. (2016) *Rentabiliteitsanalyse appels en peren. Resultaten op basis van het Landbouwmonitoringsnetwerk: boekjaren 2009-2014*, beleidsdomein Landbouw en visserij, afdeling Monitoring en Studie, Brussel

Graag vernemen we het als u naar dit rapport verwijst in een publicatie. Als u een exemplaar ervan opstuurt, nemen we het op in onze bibliotheek.

Wij doen ons best om alle informatie, webpagina's en downloadbare documenten voor iedereen maximaal toegankelijk te maken. Indien u echter toch problemen ondervindt om bepaalde gegevens te raadplegen, willen wij u hierbij graag helpen. U kunt steeds contact met ons opnemen.

Deze publicatie werd door het Departement Landbouw en Visserij met de meeste zorg en nauwkeurigheid opgesteld. Er wordt evenwel geen enkele garantie gegeven omtrent de juistheid of de volledigheid van de informatie in deze publicatie. De gebruiker van deze publicatie ziet af van elke klacht tegen het Departement Landbouw en Visserij of zijn ambtenaren, van welke aard ook, met betrekking tot het gebruik van de via deze publicatie beschikbaar gestelde informatie.

In geen geval zal het Departement Landbouw en Visserij of zijn ambtenaren aansprakelijk gesteld kunnen worden voor eventuele nadelige gevolgen die voortvloeien uit het gebruik van de via deze publicatie beschikbaar gestelde informatie.

INHOUD

1 Inleiding 5
2 Samenvatting 6
3 Pitfruit in vlaanderen 7
4 Methodologie rentabiliteitsanalyse 10
4.1 Selectie bedrijven en afbakening bedrijfstakken 10
4.2 Methodologie 10
5 Rentabiliteitsanalyse pitfruit bedrijven 13
6 Rentabiliteitsanalyse en kostprijsanalyse peren 16
6.1 Rentabiliteitsanalyse 16
6.2 Kostprijsanalyse 18
6.3 Indeling bedrijven in kwartielen op basis van de cashflow 20
7 Rentabiliteits- en kostprijsanalyse appels 22
7.1 Rentabiliteitsanalyse 22
7.2 Kostprijsanalyse 23
7.3 Indeling bedrijven in kwartielen op basis van de cashflow 25
8 Rentabiliteitsanalyse subgroepen fruit 28
8.1 Rentabiliteit clubrassen appels 28
8.2 Rentabiliteit conference vs andere perenrassen 30
9 Conclusies 32
TABELLEN 33

1 INLEIDING

De hardfruit- of pitfruitsector (appels en peren) is de voorbije jaren vaak in het nieuws geweest en daarbij niet altijd op een even optimistische manier. De productie van conferenceperen was jarenlang een paradepaardje van onze Vlaamse landbouw: het toonde aan dat een kleine regio als Vlaanderen toch zijn mannetje kon staan in een zeer concurrentiële wereldmarkt, simpelweg omdat de kwaliteit in Vlaanderen het hoogst lag. Daartegenover heeft de appelsector het de laatste jaren moeilijk: Vlaamse bedrijven kunnen zich onvoldoende onderscheiden van bedrijven uit andere, grotere productieregio's, waardoor de concurrentie vanuit deze andere Europese en niet-Europese regio's groot is. Tel daarbij de impact van weersomstandigheden (met de Pukkelpopstorm op 18 augustus 2011 als meest in het oog springend) en de impact van de Russische handelsboycot sinds augustus 2014 op de marktprijzen en het is duidelijk dat de hardfruitsector in Vlaanderen het soms hard te verduren krijgt.

De Russische handelsboycot treft de pitfruittelers hard: voor de conferencepeer moesten andere markten worden gevonden (wat tijd vraagt) met meer complexiteit (nieuwe exportvergunningen) en lagere marktprijzen tot gevolg. Voor de appelproductie werden de aanhoudend slechtere marktomstandigheden hierdoor enkel nog versterkt.

Met lage prijzen komt het rendabiliteitsvraagstuk meer en meer op de voorgrond. De vraag rijst of de pitfruitproductie in Vlaanderen rendabel is. Of anders gesteld welke verkoopsprijs moet worden gerealiseerd om alle productiekosten te compenseren (en dus een inkomen te halen).

In dit rapport wordt een rentabiliteits- en kostprijsanalyse van appels en peren gemaakt van de voorbije jaren (2009-2014). Ook de best presterende bedrijven worden vergeleken met de minst presterende bedrijven. Daarnaast wordt binnen de peren de rentabiliteit van de conferenceperen vergeleken met de overige perenvariëteiten. Binnen de appelproductie worden de clubrassen zoals Belgica, Kanzi en Greenstar vergeleken met de overige appelvariëteiten.

De structuur is opgebouwd als volgt. Eerst volgt een bespreking van de structuur van de pitfruitsector in Vlaanderen (deel 2). Daarna volgt de rentabiliteitsanalyse van de pitfruitproductie in Vlaanderen. De gevolgde methodologie wordt besproken in deel 3, in deel 4 wordt de algemene rentabiliteit besproken van pitfruitbedrijven, in deel 5 wordt de perenproductie afzonderlijk behandeld en in deel 6 komt de appelproductie aan bod. In deel 7 worden de clubrassen bij appels vergeleken met alle andere rassen en de conferenceperen met alle andere rassen. Deel 8 bestaat uit de conclusies van de studie.

2 SAMENVATTING

De rentabiliteit van een hectare appels en peren hangt sterk af van het productiejaar en het bedrijf. Tussen appels en peren gaapt bovendien een grote kloof. Bij peren ligt het netto bedrijfsresultaat per hectare maar liefst 3.700 euro hoger dan bij appelen. Dat blijkt uit analyses op basis van boekhoudcijfers van het Vlaamse Landbouwmonitoringsnetwerk, waarvan een 50-tal gespecialiseerde appel- en perenbedrijven deel uitmaken.

De verschillen in rentabiliteit in de periode 2009-2014 zijn hoofdzakelijk afkomstig van verschillen aan de opbrengstenzijde. Gemiddeld liggen de opbrengsten van een hectare peren 3.500 euro hoger dan de opbrengsten van een hectare appels. Tussen de jaren verschillen de opbrengsten ook zeer sterk, als gevolg van de verschillen in productie per hectare en nog meer van de verschillen in de gemiddelde markprijs. De verschillen in opbrengsten per hectare in 2013 tussen de 25% best presterende en 25% slechtst presterende bedrijven lopen voor peren op tot 10.000 euro per hectare, voor appels zelfs tot 12.000 euro per hectare. Daarentegen is de spreiding in kosten veel minder uitgesproken, zowel tussen de jaren, tussen de bedrijven als tussen de bedrijfstakken.

De teelt van appels leidde slechts in twee van de zes productiejaren tot een positief netto bedrijfsresultaat In de overige vier jaren waren de opbrengsten onvoldoende om alle kosten (inclusief vergoeding voor eigen arbeid) te compenseren. Voor peren was het netto bedrijfsresultaat enkel in 2011 negatief. In alle andere jaren werd een positief netto bedrijfsresultaat gerealiseerd.

Tussen afzonderlijke variëteiten zijn er ook opvallende verschillen. Zo blijkt dat binnen de clubrassen zoals Belgica, Kanzi en Greenstar een uitgesproken hoger netto bedrijfsresultaat behaald wordt dan met de overige appelvariëteiten. Binnen de peren zijn de conferenceperen rendabeler dan de andere peren.

De pitfruitsector is een economisch belangrijke subsector binnen de Vlaamse land- en tuinbouw. Terwijl de appelteelt het moeilijk heeft om zich te differentiëren van andere Europese productieregio's, was de conferencepeer jarenlang een succesvol alternatief voor de Vlaamse fruitteler. Sinds augustus 2014, met de invoering van de Russische handelsboycot, is het duidelijk dat de rentabiliteit van zowel de appel- als perenteelt onder sterke druk komt te staan.

De pitfruitproductie in Vlaanderen omvat met iets meer dan 14.300 hectare net geen 3% van het Vlaamse landbouwareaal. De oppervlakte appels en peren ligt voor 85% in Limburg en Vlaams-Brabant. Zoals bij alle landbouwsectoren het geval is, wordt de sector gekenmerkt door een daling van het aantal bedrijven en een stijging van de gemiddelde bedrijfsgrootte. In 2015 heeft een gemiddeld pitfruitbedrijf 15 hectare fruit. Een kwart van de bedrijven heeft meer dan 20 hectare fruit, tezamen goed voor 60% van de oppervlakte pitfruit. In 2015 beslaan peren 58% van het pitfruitareaal, appels 42%. Het perenareaal breidt uit, terwijl het appelareaal jaar na jaar daalt.

3 PITFRUIT IN VLAANDEREN

De fruitteelt, en dan met name pitfruit (appels en peren), neemt met een areaal van 14.341 ha in 2015 net geen 3% van het Vlaamse landbouwareaal in en is daarmee een bescheiden, maar niet onbelangrijke sector binnen de Vlaamse landbouwsector (tabel 1). Vlaanderen is goed voor 92,8% van het Belgisch areaal pitfruit.

Binnen Vlaanderen wordt de oppervlakte pitfruit voor 8.306 ha ingenomen door peren en 6.035 ha door appels. Bovendien is het aandeel van peren de laatste jaren sterk toegenomen (+668 ha in vier jaar tijd), terwijl voor appels sinds 2012 het areaal gedaald is met 309 ha.

In 2015 telde Vlaanderen 949 bedrijven met pitfruit (waarvan enkele dus ofwel enkel peren ofwel enkel appels teelden). Het aantal bedrijven met appels en peren daalt de laatste jaren. Het aantal Vlaamse bedrijven met peren daalde van 960 in 2011 naar 816 in 2015 (-15%), het aantal Vlaamse bedrijven met appels daalde in diezelfde periode van 826 naar 716 (-13,6%).

Zowel voor appels als voor peren steeg de gemiddelde oppervlakte per bedrijf.. Voor appels heeft zich tussen 2011 en 2015 een stijging voorgedaan van 7,5 ha naar 8,4 ha (+12%). Voor peren was dat een stijging van 7,9 naar 10,2 ha (+29%). Voor appels en peren samen steeg de gemiddelde bedrijfsgrootte van 13,2 naar 15,1 hectare (+14,4%).

Tabel 1: evolutie aantal bedrijven, totaal areaal en gemiddelde bedrijfsgrootte pitfruit in Vlaanderen, 2011-2015

	2011	2012	2013	2014	2015
oppervlakte (ha)					
appels	6.157	6.344	6.291	6.188	6.035
peren	7.607	7.740	7.995	8.068	8.306
pitfruit	13.764	14.084	14.285	14.256	14.341
aantal bedrijven met					
appels	826	780	749	745	716
peren	960	890	880	884	816
pitfruit	1.040	1.023	988	975	949
gemiddelde oppervlakte bedrijven (ha/bedrijf)					
appels	7,5	8,1	8,4	8,3	8,4
peren	7,9	8,7	9,1	9,1	10,2
pitfruit	13,2	13,8	14,5	14,6	15,1
gewogen mediaan oppervlakte bedrijven (ha/bedrijf) [(a)]					
appels	12,4	13,5	13,6	13,4	13,4
peren	12,8	13,7	14,4	15,0	15,8
pitfruit	21	22	23,5	23,4	24,3

Bron: Departement Landbouw en Visserij op basis van FOD Economie/AD Statistiek

(a) Gewogen mediaan: bedrijfsgrootte waarbij 50% van de sectoromvang behoort aan bedrijven die minstens even groot zijn

Een extra indicator die berekend wordt, is de gewogen mediaan van de oppervlakte. Dat is de bedrijfsgrootte waarbij 50% van het totaal aantal hectares behoort aan bedrijven die minstens even groot zijn. De gewogen mediaan geeft het belang aan van de grote bedrijven in de sector: als de schaalvergroting zich sterk doorzet, zal ook de gewogen mediaan sterk toenemen. Het voordeel van het gebruik van de gewogen mediaan als indicator voor schaalvergroting is dat die minder beïnvloedt wordt door de aanwezigheid van en de evoluties in het aantal kleine bedrijven. De vraag rijst immers vanaf wanneer men kan spreken over pitfruitbedrijven: is het telen van 10 are fruit al voldoende of is bijvoorbeeld minstens 2 hectare pitfruit nodig? De keuze van de ondergrens bepaalt sterk de gemiddelde oppervlakte maar niet de gewogen mediaan.

In 2014 is 50% van het totale areaal pitfruit aanwezig op bedrijven die minstens 24,3 ha pitfruit hebben. Voor het areaal peren ligt deze grens op 15,8 ha en voor het areaal appels op 13,4 ha.

De evolutie van de gewogen mediaan volgt in sterke mate de evolutie van het rekenkundig gemiddelde. De gewogen mediaan van het areaal appels is gestegen van 12,4 ha in 2009 naar 13,4 ha in 2014. Voor peren is de evolutie meer uitgesproken (van 12,8 naar 15,8 ha).

Daarnaast is ook de spreiding van de bedrijven volgens grootte een interessante statistiek (tabel 2). Immers geeft de distributie volgens bedrijfsgrootte ook weer in hoeverre de productie geconcentreerd is en wat het aandeel van kleine en grote bedrijven is.

Tabel 2: aantal bedrijven en areaal pitfruit volgens klassen van bedrijfsgrootte in Vlaanderen, (2015)

	bedrijven		oppervlakte	
ha/bedrijf	aantal	percentage (%)	ha	percentage (%)
<1	68	7,2	32	0,2
1 - 2	61	6,4	90	0,6
2 - 5	134	14,1	460	3,2
5 - 10	201	21,2	1.471	10,3
11 - 20	249	26,2	3.548	24,7
20 - 30	126	13,3	3.037	21,2
30 - 50	72	7,6	2.744	19,1
> 50	38	4,0	2.959	20,6
totaal	949		14.341	

Bron: Departement Landbouw en Visserij op basis van FOD Economie/AD Statistiek

Bijna de helft van de bedrijven had in 2015 een areaal pitfruit tussen 5 en 20 hectare. Een kwart van de bedrijven is groter dan 20 hectare, terwijl iets minder dan 14% van de bedrijven een oppervlakte pitfruit heeft die niet groter is dan 2 hectare.

60% van de totale oppervlakte pitfruit bevindt zich op bedrijven groter dan 20 ha. Een vijfde van de oppervlakte bevindt zich zelfs op bedrijven groter dan 50 ha. Bedrijven kleiner dan 5 hectare zijn goed voor 4% van het totale pitfruitareaal.

Binnen Vlaanderen is de pitfruitproductie geconcentreerd in de provincies Limburg (57,8% van het Vlaamse areaal) en Vlaams-Brabant (27,6% van het Vlaams areaal) (tabel 3). Beide provincies zijn goed

voor 85% van het totale Vlaamse pitfruitareaal. In die provincies bevinden zich gemiddeld ook de grootste bedrijven (16 ha), de bedrijven in de drie andere provincies zijn gemiddeld 5-6 hectare kleiner.

Tabel 3: belang provincies voor pitfruitproductie in Vlaanderen (2015)

provincie	totaal areaal (ha)	percentage Vlaams areaal (%)	aantal bedrijven	gemiddelde oppervlakte (ha/bedrijf)
Antwerpen	382	2,7	37	10,3
West-Vlaanderen	422	2,9	42	10,1
Oost-Vlaanderen	1.284	9,0	114	11,3
Limburg	8.288	57,8	508	16,3
Vlaams-Brabant	3.965	27,6	248	16,0

Bron: Departement Landbouw en Visserij op basis van FOD Economie/AD Statistiek

4 METHODOLOGIE RENTABILITEITSANALYSE

4.1 SELECTIE BEDRIJVEN EN AFBAKENING BEDRIJFSTAKKEN

De rentabiliteits- en kostprijsanalyse gebeurt op het niveau van de individuele bedrijfstakken (appel en peervariëteiten) en niet op het volledige bedrijf. Kosten en opbrengsten gemaakt op het bedrijf (bedrijfsniveau) worden toegewezen aan de verschillende op het bedrijf aanwezige bedrijfstakken (bedrijfstakniveau)door middel van verdeelsleutels. Voor de analyses in dit rapport wordt bijgevolg enkel gewerkt met de kosten en opbrengsten gerelateerd aan de productie van appels en peren. Er wordt geen rekening gehouden met subsidies (uitgezonderd de premie voor feromoonverwarring) en met btw.

Voor de boekhoudkundige analyses zijn enkel bedrijven geselecteerd die meer dan 0,5 ha appels of 0,5 ha peren hebben. Ook bedrijven die statistisch gezien sterk afwijkende resultaten hebben, worden uit de analyses gehouden (bijvoorbeeld als gevolg van het afbranden van een loods of andere zeer specifieke omstandigheden).

4.2 METHODOLOGIE

Het rapport geeft een overzicht van de belangrijkste technische en economische kengetallen en de economische resultaten. Binnen de plantaardige sectoren zijn enkel het areaal, de productie per hectare en de gemiddelde verkoopprijs relevante kengetallen. De analyse van de economische resultaten is uitgebreider en omvat telkens drie delen: een rentabiliteitsanalyse, een kostprijsanalyse en een vergelijking van kwartielen op basis van de economische prestatie per hectare . In figuur 1 wordt dieper ingegaan op de methodiek Het bruto saldo (BS), het familiaal arbeidsinkomen (FAI), de cash flow (CF) en het netto bedrijfsresultaat (NBR) worden berekend op basis van de opbrengsten en de kosten.

- De *totale opbrengst* is de som van de inkomsten uit de verkoop van fruit, de waardevermeerding van aanplantingen (de eerste jaren na aanplant stijgt de waarde van de aanplant), de premie voor feromoonverwarring die in 2011 voor de eerste maal werd uitbetaald en overige opbrengsten. In de opbrengsten is – behalve de feromoonverwarring - geen rekening gehouden met premies vanuit Pijler 1 of Pijler 2.
- Het *bruto saldo (BS)* is het verschil tussen de totale opbrengsten en de totale variabele kosten. Het bruto saldo is wat beschikbaar is voor het betalen van de vaste kosten en wat daarna overblijft als vergoeding voor eigen inbreng van productiefactoren (eigen arbeid, grond en kapitaal).
- Het bruto saldo verminderd met de vaste kosten geeft het *familiaal arbeidsinkomen (FAI)* en is wat de landbouwer overhoudt ter compensatie voor de inbreng van zijn arbeid.
- Het FAI verminderd met een marktconforme vergoeding voor de eigen arbeid geeft het *netto bedrijfsresultaat (NBR*). Een negatief NBR geeft aan dat de landbouwer onvoldoende inkomsten heeft gehaald om zichzelf een marktconform loon uit te betalen.

De vergoeding voor eigen arbeid is een weergave van de (niet-betaalde) familiale arbeid die verricht wordt door de landbouwer en eventuele meewerkende gezinsleden. Die wordt berekend door de arbeidsuren opgegeven door de landbouwer te vermenigvuldigen met een vaste arbeidsvergoeding per uur (i.e. een uurloon). Het uurloon wordt bepaald op basis van de minimumlonen vastgesteld door het Nationaal Paritair Comité voor de land- en tuinbouw, verhoogd met de sociale lasten.

Een deel van zowel de opbrengsten als kosten zijn *fictief*. Ze vormen een bedrijfseconomische opbrengst/kostenpost maar er staat geen werkelijke betaling/ontvangst tegenover. *Afschrijvingen* zijn bijvoorbeeld de boekhoudkundige waardevermindering van een vast activum. De kosten (werkelijke betaling) zijn gemaakt tijdens het jaar van aankoop van het activum. De afschrijvingen zorgen er echter voor dat deze eenmalige kosten verspreid worden over alle gebruiksjaren. De afschrijving is dan een fictieve kostenpost omdat er geen werkelijke uitgave tegenover staat. De *cashflow* is het verschil tussen de werkelijke ontvangsten en de werkelijke uitgaven, uitgezonderd de leninglasten (aflossen van kapitaal en intrest). Het is een interessante indicator omdat het aangeeft hoeveel geld er werkelijk beschikbaar is voor gezinslasten, leningslasten en eventuele investeringen.

Het rapport gaat eveneens in op de belangrijkste kostenposten en het aandeel ervan in de totale kosten. De variabele kosten plus de vaste kosten, excl. eigen arbeid geeft de *totale kosten excl. eigen arbeid*. De totale kosten excl. eigen arbeid plus de vergoeding voor de eigen arbeid van de bedrijfsleider en de gezinsleden is gelijk aan de *totale kosten incl. eigen arbeid*.

Naast de resultaten voor het totaal van de bedrijven, worden de resultaten besproken volgens vier kwartielen van bedrijven, ingedeeld volgens de cashflow per hectare. De indeling van de bedrijven volgens kwartielen geeft een indicatie van de spreiding in de economische resultaten en de technische en economische kengetallen.

De berekeningen voor het totaal van de bedrijven en de vier kwartielen gebeurt op basis van het gewogen gemiddelde. Voor de economische resultaten wordt het aantal hectare als wegingsfactor genomen.

Figuur 2: Economische resultaten - methodiek

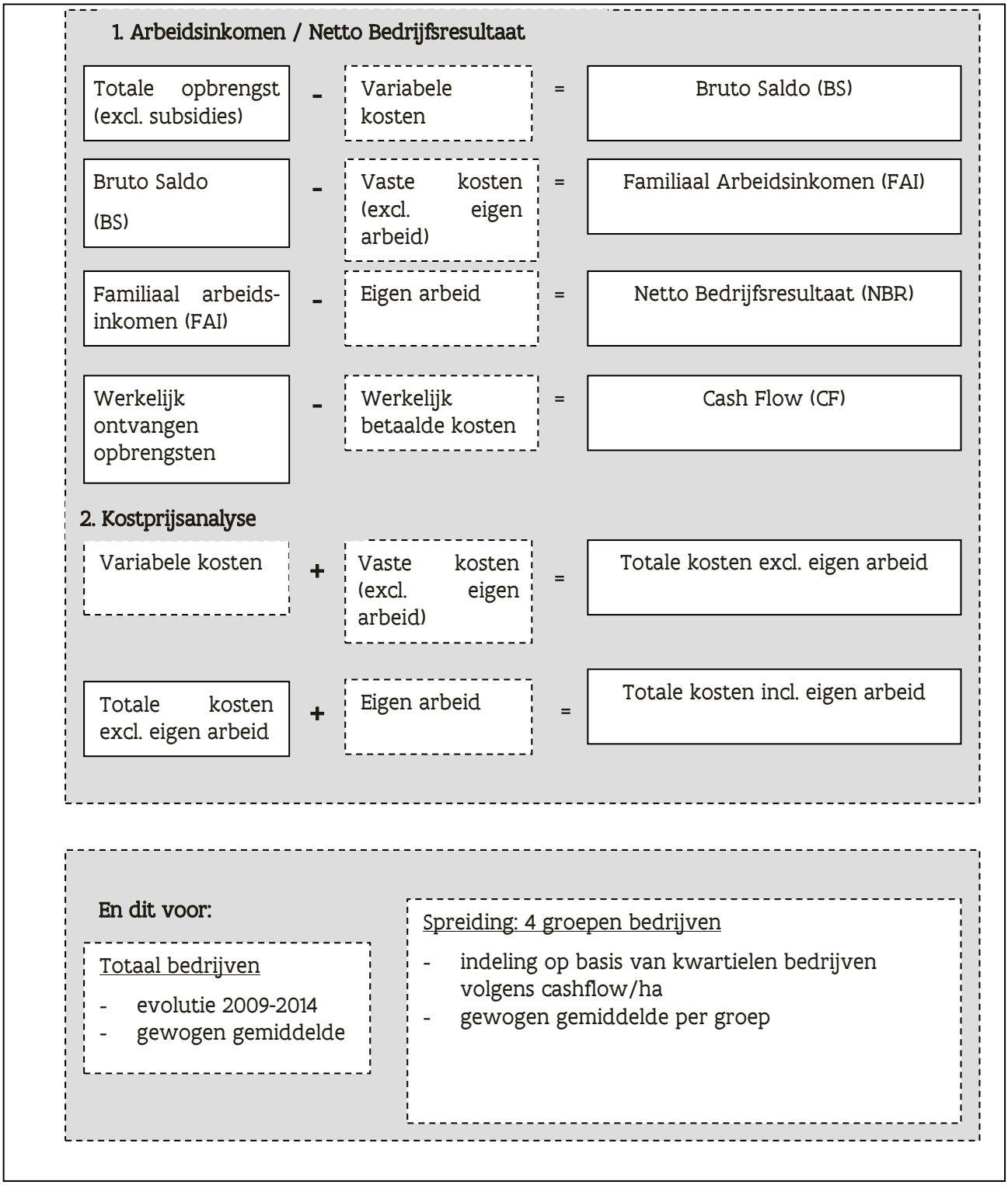

5 RENTABILITEITSANALYSE PITFRUIT BEDRIJVEN

Alvorens te kijken naar de rentabiliteit van appels en peren afzonderlijk wordt eerst stilgestaan bij de gemiddelde rentabiliteit van een pitfruitbedrijf in Vlaanderen. Uit deze analyse kan de gemiddelde rentabiliteit van een hectare pitfruit berekend worden (tabel 4) en wordt tevens nagegaan wat de belangrijkste kostenposten zijn (tabel 5).

Tabel 4: rentabiliteitsparameters pitfruitproductie in euro per hectare voor periode 2009-2014

	2009	2010	2011	2012	2013	2014 (a)
aantal bedrijven	60	60	59	57	58	52
oppervlakte (ha/bedrijf)	21	20	22	23	21	20
productie (kg/ha)	42.562	39.014	40.450	34.814	39.560	50.172
totale opbrengsten (1)	15.467	19.444	14.784	23.355	18.911	18.613
opbrengsten uit verkoop	15.132	19.078	14.043	22.952	18.532	18.228
aanwas vaste aanplanting	261	257	224	225	198	181
overige opbrengsten	73	109	385	30	36	53
premie voor feromoonverwarring	/	/	133	149	145	152
totale variabele kosten (2)	7.575	8.256	8.453	8.178	8.477	9.544
bruto saldo (3)= (1) - (2)	7.892	11.188	6.332	15.177	10.434	9.069
totale vaste kosten (4)	6.479	6.731	6.815	6.991	7.201	7329
arbeidsinkomen (5)=(3)-(4)	1.412	4.457	-483	8.187	3.233	1.740
eigen arbeid (6)	3.540	3.349	3.167	3.080	3.334	3.523
netto bedrijfsresultaat (7) =(5)-(6)	-2.128	1.108	-3.650	5.106	-101	-1.783
werkelijk ontvangen opbrengsten (8)	15.205	19.188	14.561	23.130	18.713	18.433
werkelijk betaalde kosten (9)	9.933	10.920	11.133	10.894	11.423	12.425
cashflow vóór financieringslast (10)=(8)-(9)	5.272	8.268	3.428	12.237	7.290	6.007

Bron: LMN

(a) Appel- en peervariëteiten waarvoor premie niet-oogsten is aangevraagd en verkregen, zijn niet opgenomen in de resultaten

De resultaten uit tabel 4 tonen aan dat de periode 2009-2014 voor de pitfruitbedrijven een periode van uitersten is geweest. In slechts twee van de zes jaren was het netto bedrijfsresultaat positief. Een gemiddelde hectare pitfruit bracht in het jaar met de slechtste economische resultaten een negatief netto bedrijfsresultaat (in 2011 -3.650 euro/ha), in het jaar met het hoogste bedrijfseconomisch resultaat was er een positief netto bedrijfsresultaat van 5.106 euro/ha (2012). Opvallend hierbij is dat 2012 het jaar was met de laagste productie per hectare (de hogere marktprijzen compenseerden de lagere productie).

De schommelingen in de inkomensvorming zijn eigen aan de landbouwsector en doen zich bijgevolg ook voor in de pitfruitsector. De schommelingen in rentabiliteit zijn grotendeels het gevolg van de schommelingen aan de opbrengstenzijde met fluctuaties door de jaren die oplopen tot meer dan 50%. De opbrengsten zijn voor 97,6% afkomstig uit de opbrengsten uit verkoop. De waardevermeerding van een nieuwe aanplant gedurende de eerste jaren na aanplant neemt 1,2% van de opbrengsten voor zich. De overige opbrengsten (voornamelijk de uitbetaling van verzekeringen) en de subsidie voor het gebruik van de feromoonverwarringstechniek zijn ook goed voor 1,2% van de totale opbrengsten.

Aan de kostenzijde valt op dat zowel de variabele kosten als de vaste kosten toenemen in de jaren, met uitzondering van de variabele kosten in 2012 (als gevolg van de lagere nood aan seizoensarbeid dat jaar door de lagere productie). Om dat nader in detail te kunnen bekijken, worden in tabel 5 de productiekosten verder uitgesplitst.

De totale productiekosten per hectare (incl. eigen arbeid) is in 5 jaar tijd met 2.800 euro/ha (+16%) toegenomen. Er is hierbij zowel een stijging in de variabele kosten (+26%) als in de vaste kosten (+13%) te merken. De vergoeding eigen arbeid blijft over de jaren min of meer constant. Dat geeft aan dat, bij een stijgende vergoeding per uur, het aantal arbeidsuren per hectare gepresteerd door de eigenaar is afgenomen in de jaren. Dat is het gevolg van het groter worden van de bedrijven, waardoor de arbeid van de bedrijfsleider verdeeld wordt over meerdere hectares.

De variabele kosten stijgen, uitgezonderd in 2012. Binnen de variabele kosten zijn zowel de seizoensarbeid (+45%), de energiekosten (+38%), de kosten voor gewasbescherming (+31%) als de verkoopskosten (+29%) sterk toegenomen.

Bij de vaste kosten is ook een stijgende trend waar te nemen, hetzij minder uitgesproken dan bij de variabele kosten. Sterke stijgers zijn hier de huur van frigo's (+350%), pacht (+57%) en werktuigkosten (+25%). De totale afschrijvingen zijn in de periode 2009-2013 licht toegenomen met 7%. De betaalde lonen (loonkosten vaste arbeid) daalden sterk (-40%).

Tabel 5: overzicht van de kosten in euro per hectare voor de periode 2009-2014

	2009	2010	2011	2012	2013	2014 (a)
totale variabele kosten	**7.575**	**8.256**	**8.453**	**8.178**	**8.477**	**9.544**
energiekosten	675	728	856	819	812	937
meststoffen	334	281	317	354	317	354
bestrijdingsmiddelen	1.391	1.612	1.694	1.657	1.700	1.819
verkoopskosten	1.385	1.462	1.214	1.219	1.135	1.319
seizoensarbeid	3.083	3.450	3.628	3.366	3.650	4.466
werk door derden	449	435	505	481	610	383
overige variabele kosten	258	286	238	282	252	266
totale vaste kosten	**6.479**	**6.731**	**6.815**	**6.991**	**7.201**	**7.329**
werktuigkosten	515	587	640	559	643	647
grond en gebouwen	396	383	434	437	419	453
afschrijvingen	2.702	2.639	2.727	2.834	2.802	2.900
aanplantingen	530	525	530	528	533	523
gebouwen	904	899	939	1.055	1.052	1.083
installaties en werktuigen	1.116	1.064	1.099	1.081	1.066	1.126
overige	152	151	158	170	151	168
fictieve intresten	1.419	1.428	1.408	1.440	1.453	1.548
betaalde lonen	758	671	600	556	403	448
pacht	342	378	439	467	519	538
huur frigo	122	386	314	441	700	554
overige vaste kosten	224	258	253	256	262	241
vergoeding eigen arbeid	**3.540**	**3.349**	**3.167**	**3.080**	**3.334**	**3.523**
totale kosten						
excl. eigen arbeid	14.055	14.987	15.267	15.168	15.678	16.873
incl. eigen arbeid	17.595	18.336	18.435	18.249	19.012	20.396
totale werkelijk betaalde kosten (b)	**9.933**	**10.920**	**11.133**	**10.894**	**11.423**	**12.425**

Bron: LMN

(a) Appel- en peervariëteiten waarvoor premie niet-oogsten is aangevraagd en verkregen, zijn niet opgenomen in de resultaten

(b) Totale kosten, exclusief afschrijvingen, fictieve intresten en vergoeding eigen arbeid

6 RENTABILITEITSANALYSE EN KOSTPRIJSANALYSE PEREN

In dit deel worden de rentabiliteit en de kostprijs besproken van de perenproductie in Vlaanderen voor de periode 2009-2014. Hierbij worden alle perenvariëteiten samengenomen. Ter illustratie om welke rassen het gaat en hun belang in de totale analyse, is in tabel 6 de oppervlakte van de vier meest voorkomende perenrassen voor het boekjaar 2013 in het LMN gegeven. De rentabiliteits- en kostprijsindicatoren worden uitgedrukt in euro per hectare.

Tabel 6: overzicht belangrijkste perenrassen waarop rentabiliteitsanalyse is gebaseerd (cijfers 2013)

	Opp. in LMN (ha)	Aantal bedrijven met ras
Totaal areaal peren	662	53
Conference	576	53
Doyenné de Comice	48	32
Durondeau	12	14
Corina	11	4

Bron: LMN

6.1 RENTABILITEITSANALYSE

Tabel 7 toont de rentabiliteitsparameters van de perenproductie in euro per hectare voor de periode 2009-2014. Het aantal meegenomen bedrijven in de analyse schommelt rond 50 bedrijven. In 2014 ligt het aantal meegenomen bedrijven lager. In augustus 2014 is er immers de impact van het opgelegde handelsembargo voor appels en peren door Rusland en de daaropvolgende subsidie die Europa voorzag voor niet-oogsten. Verschillende bedrijven in de dataset zijn hier voor minstens een deel van hun areaal op ingegaan. Deze bedrijven zijn voor alle variëteiten waarvoor een subsidie niet-oogsten is aangevraagd uit de analyses gehouden omdat dit een te sterke impact zou hebben op de sectorgemiddelden.

Ook voor peren is de rentabiliteit sterk afhankelijk van het jaar. De schommelingen in de rentabiliteitsparameters worden veroorzaakt door de verschillen in opbrengsten tussen de jaren. Jaren waarbij de peren een goede prijsvorming hebben, resulteren in hogere rentabiliteitscijfers. Gemiddeld bracht een hectare peren in de periode 2009-2014 ruim 20.000 euro op, waarvan 98% afkomstig is uit de verkoop van peren. De overige 2% is afkomstig van de waardevermeerdering van de aanplantingen (tussen het moment van aanplant en het moment van volle productie wordt een toename van de waarde van een aanplanting verondersteld), overige opbrengsten en de premies die landbouwers krijgen voor het toepassen van feromoonbehandelingen.

Deze wisselvallige opbrengsten staan tegenover een meer constante, maar een wel toegenomen kostenstructuur, waarbij zowel de variabele kosten als de vaste kosten toenemen door de jaren.

De variaties in de opbrengsten werken door op de andere landbouweconomische kengetallen. In jaren met hoge opbrengsten, is de landbouwer in staat om ook een hoger bruto saldo, arbeidsinkomen, cashflow en netto bedrijfsresultaat te verwerven.

Tabel 7: rentabiliteitsparameters perenproductie in euro per hectare voor periode 2009-2014

	2009	2010	2011	2012	2013	2014 (a)
aantal bedrijven	52	53	52	51	52	46
oppervlakte (ha/bedrijf)	11,3	11,0	12,0	13,0	11,8	11,9
percentage nieuw aangeplant areaal (%) (b)	21,9	22,9	21,2	23,4	21,1	18,2
productie (kg/ha)	39.588	35.426	36.031	31.215	38.681	44.751
gemiddelde verkoopsprijs (€/kg)	0,45	0,57	0,42	0,85	0,52	0,46
totale opbrengsten (1)	18.084	20.265	15.540	26.520	20.079	20.998
opbrengsten uit verkoop	17.785	19.939	14.856	26.145	19.735	20.669
aanwas vaste aanplanting	243	246	207	206	181	159
overige opbrengsten	56	80	354	23	35	33
premie voor feromoonverwarring	/	/	123	146	129	137
totale variabele kosten (2)	7.686	8.528	8.590	8.294	8.575	9.123
bruto saldo (3)= (1) - (2)	10.398	11.737	6.949	18.226	11.504	11.875
totale vaste kosten (4)	6.717	6.987	6.803	7.061	7.247	7.152
arbeidsinkomen (5)=(3)-(4)	3.681	4.750	146	11.165	4.257	4.723
eigen arbeid (6)	3.311	3.199	3.038	2.859	3.179	3.283
netto bedrijfsresultaat (7) =(5)-(6)	369	1.551	-2.892	8.306	1.078	1.440
werkelijk ontvangen opbrengsten (8)	17.841	20.019	15.333	26.314	19.898	20.839
werkelijk betaalde kosten (9)	10.328	11.469	11.315	11.075	11.662	12.014
cashflow vóór financieringslast (10)=(8)-(9)	7.513	8.550	4.018	15.238	8.236	8.826

Bron: LMN

(a) Peervariëteiten waarvoor premie niet-oogsten is aangevraagd en verkregen, zijn niet opgenomen in de resultaten

(b) Voor peren worden percelen die 5 jaar geleden of recenter zijn aangeplant als 'jong' beschouwd

Het bruto saldo per hectare bedraagt in de jaren 2009-2014 gemiddeld 11.700 euro. In 2011, het jaar met de laagste opbrengsten, bedraagt het bruto saldo net geen 7.000 euro, terwijl een jaar later het bruto saldo piekte tot meer dan 18.200 euro.

Het arbeidsinkomen bedraagt gemiddeld 4.750 euro per hectare (met hoge en lage uitschieters in respectievelijk 2012 en 2011). Het arbeidsinkomen is een maat voor de vergoeding die een landbouwer krijgt voor de inzet van zijn eigen arbeid. Dat is in alle jaren positief, al benaderde het in 2011 wel het nulpunt.

Het netto bedrijfsresultaat bedraagt gemiddeld 1.500 euro per hectare, al is er veel variatie rond dit gemiddelde. In 2011 was het netto bedrijfsresultaat zwaar negatief (-2.800 euro), wat betekent dat de landbouwer geen marktconform loon kon halen uit zijn activiteit voor zijn gepresteerde uren. In 2012

was het netto bedrijfsresultaat zeer hoog (+8.300 euro) als gevolg van de goede marktprijzen. Dat betekent dat de landbouwer bovenop een marktconform loon ook een 'winst' uit zijn bedrijfsvoering kan halen.

6.2 KOSTPRIJSANALYSE

Naast de rentabiliteitsanalyse, die nagaat of de landbouwer een inkomen kan genereren uit een activiteit, is er ook de kostprijsanalyse (tabel 8) waarin wordt nagegaan welke kosten belangrijk zijn. De kostprijs wordt uitgedrukt in euro per hectare.

De variabele en vaste kosten voor de productie van peren kennen per hectare een stijgende trend in de periode 2009-2014. De vaste kosten stijgen gestaag terwijl de variabele kosten iets meer fluctueren en ook deels afhankelijk zijn van de productie per hectare:. In jaren met een lage productie per hectare (bijvoorbeeld 2012) zijn ook de variabele kosten iets lager (hoofdzakelijk het gevolg van lagere kosten voor seizoensarbeid). Andere kosten zoals kosten voor bestrijdingsmiddelen zijn minder of niet afhankelijk van de productie per hectare. In 2010 is er een stijging van de kosten voor bestrijdingsmiddelen als gevolg van de feromoonverwarringstechniek. Deze extra kosten voor deze biologische bestrijding van de fruitmot worden gecompenseerd door een subsidie vanuit het Departement Landbouw en Visserij, maar deze premie wordt uitbetaald in het daaropvolgende jaar (vanaf 2011).

In de periode 2009-2014 bedroegen de productiekosten, inclusief eigen arbeid, van een hectare peren gemiddeld 18.600 euro. Uitgedrukt per kg geoogste peren is dat 50 cent per kg. Hiervan is 30 cent werkelijk betaald terwijl de overige 20 cent fictieve kosten zijn (afschrijvingen, fictieve intresten en vergoeding eigen arbeid). Met andere woorden moet een landbouwer gemiddeld 50 eurocent per kg geoogste peren krijgen om zichzelf een marktconform loon uit te betalen. In slechts één jaar (2011) was de gemiddeld uitbetaalde marktprijs onvoldoende om zichzelf een marktconform loon uit te betalen.

Van alle kosten zijn de variabele kosten de belangrijkste kostenpost (45%). Seizoensarbeid staat op de eerste plaats (3630 euro). Daarna volgen bestrijdingsmiddelen (1580 euro) en verkoopskosten (1.220 euro).

De vaste kosten zijn met net geen 7.000 euro per hectare iets minder groot dan de variabele kosten. De grootste posten zijn de afschrijvingen (2.700 euro) en de fictieve intresten (1.500 euro). De uitbetaalde lonen (voor vaste arbeidskrachten) bekleden de derde plaats (690 euro).

De vergoeding eigen arbeid bedraagt 3.750 euro per hectare peren.

Arbeid is een belangrijke kost. De totale arbeidskosten per ton (seizoensarbeid, vaste arbeidskrachten en eigen arbeid) bedragen 8.000 euro, of 43% van de totale productiekosten. Investeringen in aanplantingen, gebouwen, installaties en andere activa vormen via afschrijvingen en fictieve intresten de tweede belangrijkste groep kosten (4.150 euro per hectare). Ook het gebruik van externe inputs (meststoffen, energie en bestrijdingsmiddelen) vormt met 2.758 euro een aanzienlijke kostenpost.

Tabel 8: overzicht van de kosten van perenproductie in euro per hectare voor de periode 2009-2014

	2009	2010	2011	2012	2013	2014 (a)
oogst (kg/ha)	39.588	35.426	36.031	31.215	38.682	44.751
totale variabele kosten	7.686	8.528	8.590	8.294	8.575	9.123
energiekosten	706	763	877	837	799	904
meststoffen	402	320	342	388	320	402
bestrijdingsmiddelen	1.392	1.589	1.612	1.630	1.577	1.686
verkoopskosten	1.365	1.382	1.328	1.308	1.216	1.377
seizoensarbeid	3.098	3.743	3.703	3.323	3.793	4.127
werk door derden	468	433	483	534	639	366
overige variabele kosten	254	298	245	274	230	262
totale vaste kosten	6.717	6.987	6.803	7.061	7.247	7.152
werktuigkosten	521	592	620	551	650	605
grond en gebouwen	406	384	426	413	408	453
afschrijvingen	2.657	2.594	2.666	2.820	2.704	2.762
aanplantingen	396	387	388	382	398	406
gebouwen	940	947	989	1.144	1.089	1.092
installaties en werktuigen	1.177	1.119	1.141	1.132	1.080	1.111
overige	144	141	148	162	137	153
fictieve intresten	1.419	1.452	1.413	1.460	1.457	1.499
betaalde lonen	999	941	643	622	452	475
pacht	361	387	452	498	531	549
huur frigo	136	390	338	450	797	577
overige vaste kosten	218	248	246	247	249	231
eigen arbeid	3.311	3.199	3.038	2.859	3.179	3.283
totale kosten per hectare (€/kg)						
excl. eigen arbeid	14.403	15.515	15.394	15.355	15.822	16.275
incl. eigen arbeid	17.714	18.714	18.431	18.214	19.002	19.558
totale kosten per kg (€/kg)						
excl. eigen arbeid	0,36	0,44	0,43	0,49	0,41	0,36
incl. eigen arbeid	0,45	0,53	0,51	0,58	0,49	0,44
totale opbrengst (€/kg)	0,46	0,57	0,43	0,85	0,52	0,47

Bron: LMN

(a) Peervariëteiten waarvoor premie niet-oogsten is aangevraagd en verkregen, zijn niet opgenomen in de resultaten

6.3 INDELING BEDRIJVEN IN KWARTIELEN OP BASIS VAN DE CASHFLOW

Bij deze analyses worden de bedrijven ingedeeld in vier groepen op basis van de cashflow per ha (vóór financieringslast). Elk van de groepen bevat 25% van de bedrijven. In de eerste groep zitten de 25% bedrijven met de laagste cashflow per hectare, in de vierde groep zitten de 25% bedrijven met de hoogste cashflow.

Voor de analyse is voor het boekjaar 2013 gekozen om twee redenen:

1) de bedrijfsresultaten van het laatst beschikbare boekjaar (2014) hebben mogelijk veel invloed ondervonden van de gevolgen van de Russische handelsboycot.
2) 2013 kan als een eerder normaal, gemiddeld jaar voor de fruitsector beschouwd worden (normale productie en normale prijsvorming).

Er is een duidelijke relatie zichtbaar tussen de productie per hectare en de rentabiliteit per hectare: bedrijven in het kwartiel met de hoogste cashflow hebben gemiddeld een hogere productie per hectare. Een duidelijke relatie tussen de oppervlakte peren en de rentabiliteit is niet aanwezig. Voor de eerste drie kwartielen ligt het percentage nieuw aangeplant areaal (perenbomen minder dan 5 jaar geleden aangeplant) op grofweg 20%. Bedrijven in het 4e kwartiel hebben duidelijk minder jonge bomen (11%), wat op zijn minst gedeeltelijk de hogere productie per hectare en de betere cashflow per hectare kan verklaren. Bedrijven van het hoogste kwartiel zijn ook in staat een hogere gemiddelde verkoopsprijs voor hun peren te realiseren (respectievelijk 10, 8 en 7 cent meer dan bedrijven in het eerste, tweede en derde kwartiel).

De grote verschillen tussen de kwartielen voor de rentabiliteitsparameters zijn in hoofdzaak te verklaren door de verschillen in de opbrengsten. Wat kosten betreft zijn de verschillen per hectare tussen de vier kwartielen niet groot, zeker wat variabele kosten betreft. Vaste kosten zijn wel duidelijk lager voor bedrijven uit kwartiel vier. De lagere vaste kosten zijn niet het gevolg van één post. Alle vaste kosten vallen iets lager uit bij bedrijven uit kwartiel vier.

Tabel 9: technische kengetallen peren 2013: indeling in kwartielen op basis van cashflow per hectare

	1e kwartiel	2e kwartiel	3e kwartiel	4e kwartiel
aantal bedrijven	13	13	13	13
oppervlakte (ha/bedrijf)	11,7	10,5	14,0	11,0
percentage nieuw aangeplant areaal (%) (a)	21,7	18,3	23,3	11,2
productie (kg/ha)	32.283	37.251	41.273	43.598
verkoopsprijs (€/kg)	0,48	0,50	0,51	0,58

(a) Voor peren worden percelen die 5 jaar geleden of recenter zijn aangeplant als 'jong' beschouwd

Tabel 10: resultatenrekening peren 2013: indeling in kwartielen op basis van cashflow per hectare

	1e kwartiel	2e kwartiel	3e kwartiel	4e kwartiel
totale opbrengsten	15.387	18.715	21.045	25.181
opbrengsten uit verkoop	14.940	18.461	20.672	24.894
aanwas vaste aanplanting	210	175	183	154
overige opbrengsten	68	4	56	.
premie voor feromoonverwarring	169	75	133	133
totale variabele kosten	8.476	8.830	8.631	8.364
energiekosten	870	688	822	802
meststoffen	326	397	328	230
bestrijdingsmiddelen	1.625	1.641	1.564	1.481
verkoopskosten	989	1.067	1.615	1.092
seizoensarbeid	4.203	3.508	3.608	3.867
werk door derden	366	1.178	504	587
overige variabele kosten	96	353	190	306
vaste kosten	7.491	7.105	7.647	6.613
werktuigkosten	738	780	568	536
grond en gebouwen	474	378	383	397
afschrijvingen	2.801	2.139	3.093	2.647
fictieve intresten	1.634	1.172	1.566	1.401
betaalde lonen	672	325	515	256
pacht	460	510	540	619
huur frigo	435	1.524	746	551
overige vaste kosten	279	277	235	207
eigen arbeid	3.255	3.415	2.745	3.426
rentabiliteitsparameters				
werkelijk ontvangen opbrengsten	15.177	18.540	20.861	25.027
werkelijk betaalde kosten	11.533	12.624	11.619	10.929
bruto saldo	6.911	9.884	12.414	16.817
arbeidsinkomen	-580	2.779	4.767	10.204
cashflow	3.645	5.915	9.242	14.098
netto bedrijfsresultaat	-3.835	-636	2.022	6.778

Bron: LMN

7 RENTABILITEITS- EN KOSTPRIJSANALYSE APPELS

In dit deel worden de rentabiliteit en de kostprijs besproken van de appelproductie in Vlaanderen voor de periode 2009-2014. Hierbij worden alle appelvariëteiten samengenomen. Ter illustratie van het belang van de verschillende rassen in de rentabiliteitsanalyse wordt in tabel 11 de oppervlakte van de meest voorkomende rassen in het LMN weergegeven voor het boekjaar 2013.

Tabel 11: overzicht belangrijkste appelrassen waarop rentabiliteitsanalyse is gebaseerd (cijfers 2013)

	Oppervlakte (ha)	Aantal bedrijven met ras
Totaal areaal appels	586	52
Jonagold en mutanten	177	39
Jonagored	124	36
Marnica	34	10
Boskoop	25	18
Elstar (Standaard)	24	22
Golden Delicious	20	15
Red Prince	28	7
Braeburn	22	12
Kanzi	18	5
Overige	115	

Bron: LMN

7.1 RENTABILITEITSANALYSE

Voor de appelproductie zijn gelijkaardige trends waar te nemen als bij de productie van peren. Jaren met hoge en lage opbrengsten wisselen elkaar af (tabel 12). Het jaar waarin de opbrengsten uit de productie van peren het hoogst liggen, ligt ook de opbrengst uit appels het hoogst (2012). Ook de jaren met de laagste opbrengst uit de appelproductie zijn dezelfde als bij de peren (2009 en 2011). Voor appels liggen de opbrengsten in 2014 ook duidelijk onder het gemiddelde van de laatste jaren, ondanks de zeer hoge productie per hectare (voor peren is dat minder het geval). De prijs was toen zeer laag.

De jaren uit de periode 2009-2014 kunnen in twee groepen ingedeeld worden: de boekjaren 2009, 2011 en in mindere mate 2014 kunnen als jaren met een duidelijk lagere opbrengst beschreven worden, terwijl de boekjaren 2010, 2012 en 2013 jaren met een hogere opbrengst zijn. Niet zozeer de productie per hectare is hierbij doorslaggevend maar wel de gemiddelde verkoopsprijs per kg appels.

Deze opdeling komt nog meer naar voren als gekeken wordt naar het bruto saldo: voor de boekjaren 2009, 2011 en 2014 schommelt het bruto saldo tussen 5.500 en 6.000 euro terwijl voor de betere jaren (2010, 2012 en 2013) het bruto saldo schommelt tussen 9.500 en 12.000 euro.

Ook voor het arbeidsinkomen blijft het verschil tussen beide groepen. In de slechtere jaren is het arbeidsinkomen negatief (van -1.500 tot -600 euro per hectare). In de boekjaren met een hogere rentabiliteit wordt de variatie wel groter: het arbeidsinkomen ligt dan tussen 2.300 en 5.100 euro per hectare.

Voor het netto bedrijfsresultaat zijn deze verhoudingen gelijk. Alleen valt nu op dat in slechts twee van de zes boekjaren het netto bedrijfsresultaat positief is (2010 en 2012).

Tabel 12: rentabiliteitsparameters appelproductie in euro per hectare voor periode 2009-2014

	2009	2010	2011	2012	2013	2014 (a)
aantal bedrijven	56	56	55	54	52	46
oppervlakte (ha/bedrijf)	11	11	12	12	11	11
percentage nieuw aangeplant areaal (%) (b)	20,8	22,0	19.8	22,7	18,3	15,1
productie (kg/ha)	45.872	42.663	45.154	38.794	41.081	56.337
verkoopsprijs (€/kg)	0,28	0,44	0,30	0,52	0,44	0,28
totale opbrengsten (1)	13.202	18.734	14.208	20.190	17.935	15.981
opbrengsten uit verkoop	12.838	18.331	13.407	19.757	17.528	15.535
aanwas vaste aanplanting	274	265	238	242	205	204
overige opbrengsten	90	138	422	37	39	75
premie voor feromoonverwarring	/	/	142	154	163	168
totale variabele kosten (2)	7.562	8.040	8.357	8.094	8.475	10.031
bruto saldo (3)= (1) - (2)	5.640	10.694	5.851	12.096	9.460	5.950
vaste kosten (4)	6.289	6.505	6.837	6.928	7.165	7.522
arbeidsinkomen (5)=(3)-(4)	-649	4.188	-986	5.168	2.295	-1.571
eigen arbeid (6)	3.664	3.417	3.264	3.256	3.484	3.779
netto bedrijfsresultaat (7) =(5)-(6)	-4.313	772	-4.250	1.912	-1.189	-5.350
werkelijk ontvangen opbrengsten (8)	12.928	18.468	13.971	19.948	17.730	15.778
werkelijk betaalde kosten (9)	9.686	10.458	11.004	10.754	11.294	12.904
cashflow vóór financieringslast (10)=(8)-(9)	3.242	8.010	2.966	9.194	6.436	2.873

Bron: LMN

(a) Appelvariëteiten waarvoor premie niet-oogsten is aangevraagd en verkregen, zijn niet opgenomen in de resultaten

(b) Voor appels worden percelen die 3 jaar geleden of recenter zijn aangeplant als 'jong' beschouwd

7.2 KOSTPRIJSANALYSE

In de kostprijsanalyse wordt dieper ingegaan op de diverse kostenposten.

Tabel 13: overzicht van de kosten van appelproductie in euro per hectare voor de periode 2009-2014

	2009	2010	2011	2012	2013	2014 (a)
oogst (kg/ha)	45.872	42.663	45.154	38.794	41.081	56.337
totaal variabele kosten	7.562	8.040	8.357	8.094	8.475	10.031
energiekosten	656	699	839	802	827	973
meststoffen	274	238	294	321	313	302
bestrijdingsmiddelen	1.410	1.643	1.782	1.696	1.841	1.970
verkoopskosten	1.419	1.538	1.113	1.127	1.064	1.259
seizoensarbeid	3.099	3.203	3.569	3.429	3.557	4.853
werk door derden	441	442	527	432	593	402
overige variabele kosten	264	276	234	288	281	272
totaal vaste kosten	6.289	6.505	6.837	6.928	7.165	7.522
werktuigkosten	509	581	652	566	637	692
grond en gebouwen	393	381	443	462	432	453
afschrijvingen	2.751	2.685	2.787	2.853	2.902	3.048
aanplantingen	656	657	670	683	676	653
gebouwen	872	852	890	961	1.022	1.067
installaties en werktuigen	1.062	1.016	1.057	1.031	1.037	1.144
overige	161	160	170	178	167	185
fictieve intresten	1.413	1.403	1.403	1.415	1.444	1.600
betaalde lonen	552	428	566	495	362	418
pacht	327	373	431	437	511	528
huur frigo	112	387	296	435	605	530
overige vaste kosten	231	268	259	265	271	253
Eigen arbeid	3.664	3.417	3.264	3.256	3.484	3.779
totale kosten per hectare						
excl. eigen arbeid	14.055	14.987	15.267	15.168	15.678	16.873
Incl. eigen arbeid	17.719	18.404	18.532	18.424	19.162	20.652
totale kosten (€/kg)						
excl. eigen arbeid	0,31	0,35	0,34	0,39	0,38	0,30
incl. eigen arbeid	0,39	0,43	0,41	0,47	0,47	0,37
totale opbrengst (€/kg)	0,29	0,44	0,31	0,52	0,44	0,28

Bron: LMN

(a) Appelvariëteiten waarvoor premie niet-oogsten is aangevraagd en verkregen, zijn niet opgenomen in de resultaten

De variabele kosten stijgen.. Enkel in 2012 waren de variabele kosten lager dan in de andere jaren. De lagere variabele kosten in 2012 zijn toe te schrijven aan een daling van verschillende kostenposten,

maar zeker de lagere kosten voor bestrijdingsmiddelen vallen op. In 2014 zijn de variabele kosten dan weer hoger, vooral als gevolg van de hogere kosten voor seizoensarbeid (door de hoge productie per hectare), wat eerder als een tijdelijk effect gezien kan worden (deze kostenpost zal opnieuw dalen als de productie lager zou uitvallen).

De totale vaste kosten stijgen jaarlijks als gevolg van toegenomen afschrijvingen en fictieve intresten, maar ook een toename van de andere kostenposten.

De totale kostprijs, inclusief eigen arbeid is tussen 2009 en 2014 jaarlijks toegenomen. In zes jaar tijd is de totale kostprijs toegenomen met net geen 3.000 euro per hectare. De kosten per hectare bedragen in 2014 iets meer dan 20.500 euro.

Uitgedrukt per kg is de stijgende trend in de kostprijs niet meer zichtbaar en vooral afhankelijk van de productie per hectare. Zo ligt de kostprijs per kg in 2014 duidelijk lager dan in de andere jaren als gevolg van de hogere productie per hectare. In 2012 en 2013 lag de kostprijs (inclusief eigen arbeid) per kg met 47 cent duidelijk hoger dan de kostprijs in 2014 (37 cent). Voor de kostprijs exclusief eigen arbeid zijn gelijkaardige trends zichtbaar.

De opbrengsten per kg zijn in vier van de zes boekjaren niet voldoende om alle kosten inclusief eigen arbeid te dekken. Enkel in 2010 en 2012 waren de opbrengsten voldoende. Dit betekent dat in de andere jaren de fruitteler onvoldoende inkomsten heeft om zichzelf een marktconform loon uit te betalen (negatief netto bedrijfsresultaat). Sterker nog, in drie van de zes jaar (2009, 2011 en 2014) zijn de opbrengsten onvoldoende om de kosten exclusief eigen arbeid te compenseren. In deze boekjaren heeft de landbouwer geen enkele vergoeding ontvangen voor zijn eigen ingebrachte arbeid.

7.3 INDELING BEDRIJVEN IN KWARTIELEN OP BASIS VAN DE CASHFLOW

Voor het boekjaar 2013 worden de bedrijven met appels ingedeeld in vier groepen op basis van de cashflow per hectare vóór financieringslasten (tabel 15). Het eerste kwartiel zijn de bedrijven met de laagste cashflow per ha, in het vierde kwartiel zitten de bedrijven met de hoogste cashflow per hectare.

Er is een positieve relatie tussen het areaal appels en de economische prestatie per hectare. Bedrijven in het hoogste kwartiel zijn gemiddeld 3,3 hectare groter dan de bedrijven in kwartiel 1. Ook de gemiddelde productie per hectare is bij de twee hoogste kwartielen groter dan bij de bedrijven van de twee laagste kwartielen. Het verschil loopt op tot 10 ton per hectare.

Bedrijven in kwartiel 1 hebben een zeer groot aandeel nieuwe aanplantingen (meer dan een derde van het appelareaal) terwijl voor bedrijven in de andere drie kwartielen dat percentage zich tussen 13 en 20% bevindt. Dat verklaart voor minstens een deel de slechtere economische prestaties van dat kwartiel (recent aangeplante percelen hebben nog geen volwaardige productie). Maar niet alleen de lager productie verklaart de lagere economische productie. Ook de gemiddelde verkoopsprijs ligt op deze bedrijven duidelijk lager dan in de andere kwartielen. In het vierde kwartiel ligt de verkoopsprijs met 50 cent per kg ook hoger dan de gemiddelde verkoopprijs van kwartielen 2 en 3 (42 cent/kg).

De grote verschillen in prijs en productie leiden tot een zeer grote spreiding in de gemiddelde opbrengsten tussen de kwartielen. De opbrengsten in kwartiel 1 zijn slechts de helft van de opbrengsten in kwartiel 4. In absolute cijfers betekent dit dat de bedrijven uit kwartiel 10.000 euro minder opbrengsten per hectare hebben dan bedrijven uit het hoogste kwartiel.

Ook in de variabele kosten zijn er verschillen tussen de kwartielen. Bedrijven uit kwartiel drie hebben meer variabele kosten, bedrijven uit kwartiel vier hebben de laagste variabele kosten per hectare. Als gekeken wordt naar de variabele kosten, exclusief lonen voor seizoensarbeid, dan zijn de variabele

kosten van de bedrijven in kwartielen 1, 2 en 4 nauwelijks verschillend. Enkel bedrijven uit kwartiel drie hebben dan nog hogere variabele kosten: naast de seizoensarbeid liggen onder meer de bestrijdingskosten en verkoopskosten duidelijk hoger bij deze groep bedrijven,.

De verschillen in de vaste kosten tussen de kwartielen zijn minder uitgesproken. Ook hier heeft kwartiel drie hogere kosten en kwartiel vier de laagste kosten.

Wat rentabiliteit betreft zijn de verschillen in het bruto saldo per hectare tussen de bedrijven zeer uitgesproken. Bedrijven uit kwartiel 4 halen een bruto saldo van meer dan 15.000 euro per hectare, terwijl bedrijven uit de zwakste groep een bruto saldo van net geen 3.200 euro per hectare halen.

Het arbeidsinkomen is in kwartiel 1 sterk negatief. Ook in kwartiel 2 is er nauwelijks een arbeidsinkomen (+136 euro per hectare). In kwartiel 3 bedraagt het arbeidsinkomen al 2.500 euro per hectare, terwijl bedrijven in kwartiel 4 in een gelijkaardige marktsituatie een arbeidsinkomen van 8.500 euro halen.

Als ook de vergoeding voor eigen arbeid in rekening wordt gebracht, hebben enkel bedrijven uit kwartiel vier een positieve netto bedrijfsresultaat. Enkel deze bedrijven zijn in 2013 dus in staat zichzelf een marktconform loon uit te betalen en daarenboven nog een ondernemerswinst te genereren. Voor alle andere bedrijven is de appelproductie in dat jaar onvoldoende winstgevend voor een marktconform loon.

Het arbeidsinkomen en het netto bedrijfsresultaat houden in meer of mindere mate rekening met fictieve kosten en zijn indicatoren die gebruikt kunnen worden voor de rentabiliteit van de appelproductie op langere termijn. Wat echter opvalt is dat ook de cashflow vóór financieringslast voor de bedrijven in kwartiel 1 nauwelijks positief is. Dat betekent dat deze bedrijven nauwelijks voldoende opbrengsten hebben om alle lopende kosten (exclusief leninglasten en gezinslasten) te betalen.

Tabel 14: technische kengetallen appels 2013: indeling in kwartielen op basis van de cashflow vóór financiering

	1e kwartiel	2e kwartiel	3e kwartiel	4e kwartiel
aantal bedrijven	13	13	13	13
oppervlakte (ha/bedrijf)	9,7	10,6	12,1	13,0
percentage nieuw aangeplant areaal (%) (a)	34,1	13,6	17,2	19,3
productie (kg/ha)	33.441	37.002	47.363	44.256
verkoopsprijs (€/kg)	0,32	0,42	0,42	0,50

Tabel 15: resultatenrekening appels 2013: indeling in kwartielen op basis van de cashflow vóór financiering

	1e kwartiel	2e kwartiel	3e kwartiel	4e kwartiel
totale opbrengsten	10.942	15.840	20.368	22.588
opbrengsten uit verkoop	10.560	15.412	19.915	22.220
aanwas vaste aanplanting	255	255	199	132
overige opbrengsten	1	21	74	50
premie voor feromoonverwarring	126	151	179	186
totale variabele kosten	7.780	8.324	10.383	7.346
energiekosten	942	823	866	707
meststoffen	231	319	306	376
bestrijdingsmiddelen	1.864	1.720	1.988	1.785
verkoopskosten	882	815	1.433	1.135
seizoensarbeid	3.227	3.663	4.369	2.964
werk door derden	456	815	988	147
overige variabele kosten	278	169	433	232
totale vaste kosten	7.059	7.380	7.493	6.764
werktuigkosten	479	873	575	621
grond en gebouwen	406	469	394	456
afschrijvingen	3.158	2.443	3.078	2.921
fictieve intresten	1.555	1.252	1.497	1.469
betaalde lonen	318	667	266	235
pacht	470	533	526	508
huur frigo	444	791	888	312
overige vaste kosten	228	353	268	241
eigen arbeid	3.759	3.449	3.193	3.579
rentabiliteitsparameters				
werkelijk ontvangen opbrengsten	10.687	15.585	20.168	22.455
werkelijk betaalde kosten	10.126	12.009	13.300	9.720
bruto saldo	3.162	7.516	9.985	15.242
arbeidsinkomen	-3.897	136	2.492	8.478
cashflow	561	3.576	6.868	12.735
netto bedrijfsresultaat	-7.656	-3.313	-701	4.899

Bron: LMN

(a) Voor appels worden percelen die 3 jaar geleden of recenter zijn aangeplant als 'jong' aanzien

8 RENTABILITEITSANALYSE SUBGROEPEN FRUIT

In vorige hoofdstukken werd de rentabiliteit zowel voor appels, peren als het volledige bedrijf, weergegeven. Daarnaast is het ook interessant binnen de diverse appel- en perenrassen te kijken hoe groepen van rassen van elkaar verschillen in rentabiliteit. Er worden drie deelanalyses gemaakt

- Clubrassen versus vrije appelrassen
    - Clubrassen
        - Belgica
        - Kanzi
        - Greenstar
        - Wellant
    - Vrije appelrassen (alle andere)
- Conferenceperen versus andere peren

In het volgende deel van de tekst worden de resultaten van deze deelanalyses besproken. Voor de analyses is gewerkt met het boekjaar 2013. Er is gekozen om niet het boekjaar 2014 te gebruiken vanwege de impact van het Russische handelsembargo op de resultaten. Bovendien kan 2013 qua productie per hectare en verkoopsprijzen als een gemiddeld jaar bekeken worden.

8.1 RENTABILITEIT CLUBRASSEN APPELS

De clubrassen van appels winnen aan populariteit in Vlaanderen. In tabel 17 wordt de rentabiliteit van deze rassen vergeleken met alle andere appelrassen (niet-clubrassen) en het gemiddelde van alle appelrassen. In de vergelijking worden de rassen Belgica, Kanzi, Greenstar en Wellant als clubras meegenomen.

Tabel 16: technische kengetallen clubrassen appels (boekjaar 2013)

	alle appels	clubras	niet-clubrassen
aantal bedrijven	52	10	52
oppervlakte (ha/bedrijf)	11,4	3,0	11,0
oogst (kg/ha)	41.081	34.372	41.433
verkoopsprijs (euro/kg)	0,426	0,686	0,417

In totaal zijn er 52 bedrijven met appels met gemiddeld 11,4 hectare appels. Hiervan hebben er 10 bedrijven clubrassen aangeplant met een gemiddeld areaal van 3 hectare per bedrijf.

Clubrassen werden vooral de laatste jaren aangeplant met als gevolg dat de productie van clubrassen met 34,4 ton per hectare beduidend lager is dan de productie van de andere rassen (41,4 ton per hectare). Terwijl de productie duidelijk lager ligt bij clubrassen leidt de veel hogere gemiddelde verkoopsprijs (69 cent tegenover 42 cent) tot hogere opbrengsten per hectare.

Tabel 17: rentabiliteitsanalyse clubrassen appels (boekjaar 2013) (resultaten uitgedrukt in euro/ha)

	alle appels	clubras	niet-clubrassen
totale opbrengsten	17.935	24.137	17.658
opbrengsten uit verkoop	17.528	23.573	17.260
aanwas vaste aanplanting	205	207	204
overige opbrengsten	39	158	34
premie voor feromoonverwarring	163	199	161
totale variabele kosten	8.475	9.140	8.446
energiekosten	827	768	829
meststoffen	313	241	317
bestrijdingsmiddelen	1.841	1.559	1.854
verkoopskosten	1.064	1.902	1.026
seizoensarbeid	3.557	2.042	3.629
werk door derden	593	1.704	541
overige variabele kosten	281	924	250
totale vaste kosten	7.165	6.861	7.181
werktuigkosten	637	616	639
grond en gebouwen	432	440	431
afschrijving aanplantingen	2902	2306	2932
fictieve intresten	1.444	1.271	1.453
betaalde lonen	362	324	364
pacht	511	464	513
huur frigo	605	1.211	578
overige vaste kosten	271	228	273
eigen arbeid	3.484	2.590	3.526
rentabiliteitsparameters			
werkelijk ontvangen opbrengsten	17.730	23.930	17.455
werkelijk betaalde kosten	11.294	12.424	11.243
bruto saldo	9.460	14.997	9.212
arbeidsinkomen	2.295	8.136	2.031
cashflow	6.436	11.506	6.211
netto bedrijfsresultaat	-1.189	5.546	-1.495

Bron: LMN

Ook de variabele kosten liggen bij clubrassen hoger (9.140 euro tegenover 8.446 euro per hectare). Dat is het gevolg van de specifieke regels bij clubrassen:. Zo mag de sortering niet gebeuren op het eigen bedrijf (hogere kosten voor werk door derden), dienen er verplichte voorzorgen te gebeuren tegen hagelschade (of aangaan van verzekering), wat leidt tot hogere 'overige variabele kosten'. Ook de verkoopskosten liggen hoger bij clubrassen (specifieke verpakkingseisen, promotie, ...). De kosten voor seizoensarbeid liggen beduidend lager (geen sortering, minder plukkosten door lagere productie,...)

Voor de vaste kosten is er slechts een klein verschil tussen beide groepen.

De hogere opbrengsten bij clubrassen leiden tot uitgesproken betere rentabiliteitsindicatoren. Het bruto saldo ligt met net geen 15.000 euro per hectare 50% hoger dan bij de andere rassen. Ook het arbeidsinkomen, de cashflow en het netto bedrijfsresultaat liggen beduidend hoger dan bij de andere appelrassen.

8.2 RENTABILITEIT CONFERENCE VS ANDERE PERENRASSEN

Een laatste deelanalyse vergelijkt de rentabiliteit van de conferenceperen met de rentabiliteit van alle andere perenrassen (tabel 19).

Alle bedrijven met peren hebben ook conferenceperen aangeplant. 27 daarvan hebben uitsluitend conference staan, 26 hebben ook een of meerdere andere perenrassen staan.

De gemiddelde oppervlakte aangeplante conferenceperen ligt vijfmaal hoger dan de gemiddelde oppervlakte andere perenrassen.

Tabel 18: technische kengetallen conferenceperen versus andere perenrassen (2013)

	conferenceperen	andere perenrassen
aantal bedrijven	53	26
oppervlakte (ha/bedrijf)	10,1	2,0
oogst (kg/ha)	39.913	34.146
verkoopsprijs (euro/kg)	0,50	0,58

De gemiddelde productie van conferenceperen bedraagt net geen 40 ton/ha. Dat is meer dan de gemiddelde productie van alle andere perenrassen (34 ton/ha). De gemiddelde verkoopsprijs van andere peren ligt wel hoger, waardoor er nauwelijks een verschil is tussen de opbrengsten van beide groepen.

Ook de variabele en vaste kosten zijn nauwelijks verschillend tussen beide groepen, waardoor ook de verschillen in de rentabiliteitsparameters nauwelijks verschillen van elkaar. Enkel het netto bedrijfsresultaat verschilt meer dan 1.000 euro per hectare in het voordeel van de conferenceperen.

Tabel 19: rentabiliteitsanalyse conferenceperen versus andere perenrassen (2013) (resultaten uitgedrukt in euro/ha)

	conferenceperen	andere perenrassen
totale opbrengsten	20.367	20.259
opbrengsten uit verkoop	20.027	19.990
aanwas vaste aanplanting	184	45
overige opbrengsten	30	80
premie voor feromoonverwarring	126	144
totale variabele kosten	8.638	8.911
energiekosten	811	803
meststoffen	321	336
bestrijdingsmiddelen	1.588	1.548
verkoopskosten	1.259	1.095
seizoensarbeid	3.833	3.800
werk door derden	605	1.048
overige variabele kosten	223	281
totale vaste kosten	7.286	7.494
werktuigkosten	635	830
grond en gebouwen	407	460
afschrijvingen	2.741	2.710
fictieve intresten	1.491	1.292
betaalde lonen	417	802
pacht	525	521
huur frigo	823	612
overige vaste kosten	248	268
eigen arbeid	3.156	3.680
rentabiliteitsparameters		
werkelijk ontvangen opbrengsten	20.183	20.214
werkelijk betaalde kosten	11.693	12.404
bruto saldo	11.728	11.348
arbeidsinkomen	4.442	3.854
cashflow	8.490	7.811
netto bedrijfsresultaat	1.286	174

Bron: LMN

9 CONCLUSIES

De pitfruitproductie in Vlaanderen omvat met iets meer dan 14.300 hectare net geen 3% van het Vlaamse landbouwareaal. De oppervlakte pitfruit ligt voor 85% in Limburg en Vlaams-Brabant (Hageland). Zoals bij alle landbouwsectoren het geval is, wordt de sector gekenmerkt door een daling van het aantal bedrijven en een stijging van de gemiddelde bedrijfsgrootte. In 2015 heeft een gemiddeld pitfruitbedrijf 15 hectare fruit. Een kwart van de bedrijven heeft meer dan 20 hectare fruit, tezamen goed voor 60% van de oppervlakte pitfruit.

Het totale areaal pitfruit groeit als gevolg van een sterke uitbreiding van het areaal conferenceperen. De oppervlakte appels daalt jaar na jaar. In 2015 beslaan peren 58% van het pitfruitareaal, appels 42%.

De tegengestelde trend in het areaal appels en peren vindt zijn oorsprong in het verschil in rentabiliteit van beide teelten. De teelt van appels heeft over de periode 2009-2014 voor elk jaar een lagere rentabiliteit dan peren. De verschillen in kosten per hectare zijn beperkt, de grote verschillen bevinden zich in de opbrengstenzijde. Gemiddeld heeft een areaal peren een opbrengst die 3.000 euro per hectare hoger ligt. Dat geeft een verschil in bruto saldo van 3.500 euro per hectare en voor het netto bedrijfsresultaat loopt dat verschil op tot gemiddeld 3.700 euro per hectare in het voordeel van de perenproductie.

De rentabiliteit verschilt sterk van jaar tot jaar. De variatie in de kosten is eerder beperkt en zit vooral in de stijging van zowel de variabele kosten als vaste kosten door de jaren. De opbrengsten verschillen wel sterk van jaar tot jaar waarbij niet alleen de productie (ton/ha), maar nog meer de gemiddelde verkoopsprijs een rol speelt.

De verschillen tussen de jaren zijn groot, maar ook de verschillen tussen de verschillende bedrijven, binnen een bepaald boekjaar zijn belangrijk. Voor zowel appels als peren is de spreiding groot, maar ze is net iets meer uitgesproken bij de appelteelt. De verschillen in de gemiddelden tussen de 25% best presterende bedrijven en de 25% minst presterende bedrijven loopt in 2013 bij peren op tot 10.000 euro per hectare (voor het bruto saldo) en meer (netto bedrijfsresultaat). Voor appels loopt dat verschil op tot meer dan 12.000 euro per hectare. Ook voor de verschillen tussen de bedrijven is vooral de opbrengst per hectare bepalend. De spreiding in de kosten is een feit, maar verklaart slechts een beperkt deel van de verschillen tussen de bedrijven.

Wat niet meegenomen is in de vergelijking van de bedrijven binnen een bepaald boekjaar zijn de aanwezige appel- en perenrassen op de verschillende bedrijven. Uit de analyses in dit rapport blijken die echter wel een impact te hebben op het bedrijfsresultaat. Zo heeft een vergelijking van clubrassen en vrije rassen bij appels aangetoond dat de eerstgenoemde een duidelijk betere rentabiliteit hebben. De klassieke jonagoldrassen hebben hogere variabele kosten, maar compenseren dat door een hogere marktprijs, waardoor ze uiteindelijke hogere rentabiliteitsindicatoren bekomen. Bij de peren blijken de verschillen tussen de rassen minder groot te zijn maar het is wel duidelijk dat de conferencepeer gemiddeld genomen iets beter rendeert dan de andere perenrassen.

TABELLEN

Tabel 1: evolutie aantal bedrijven, totaal areaal en gemiddelde bedrijfsgrootte pitfruit in Vlaanderen, 2011-2015 7
Tabel 2: aantal bedrijven en areaal pitfruit volgens klassen van bedrijfsgrootte in Vlaanderen, (2015) 8
Tabel 3: belang provincies voor pitfruitproductie in Vlaanderen (2015) 9
Tabel 4: rentabiliteitsparameters pitfruitproductie in euro per hectare voor periode 2009-2014 13
Tabel 5: overzicht van de kosten in euro per hectare voor de periode 2009-2014 15
Tabel 6: overzicht belangrijkste perenrassen waarop rentabiliteitsanalyse is gebaseerd (cijfers 2013) 16
Tabel 7: rentabiliteitsparameters perenproductie in euro per hectare voor periode 2009-2014 17
Tabel 8: overzicht van de kosten van perenproductie in euro per hectare voor de periode 2009-2014 19
Tabel 9: technische kengetallen peren 2013: indeling in kwartielen op basis van cashflow per hectare 20
Tabel 10: resultatenrekening peren 2013: indeling in kwartielen op basis van cashflow per hectare 21
Tabel 11: overzicht belangrijkste appelrassen waarop rentabiliteitsanalyse is gebaseerd (cijfers 2013) 22
Tabel 12: rentabiliteitsparameters appelproductie in euro per hectare voor periode 2009-2014 23
Tabel 13: overzicht van de kosten van appelproductie in euro per hectare voor de periode 2009-2014 24
Tabel 14: technische kengetallen appels 2013: indeling in kwartielen op basis van de cashflow vóór financiering 26
Tabel 15: resultatenrekening appels 2013: indeling in kwartielen op basis van de cashflow vóór financiering 27
Tabel 16: technische kengetallen clubrassen appels (boekjaar 2013) 28
Tabel 17: rentabiliteitsanalyse clubrassen appels (boekjaar 2013) (resultaten uitgedrukt in euro/ha) 29
Tabel 18: technische kengetallen conferenceperen versus andere perenrassen (2013) 30
Tabel 19: rentabiliteitsanalyse conferenceperen versus andere perenrassen (2013) (resultaten uitgedrukt in euro/ha) 31